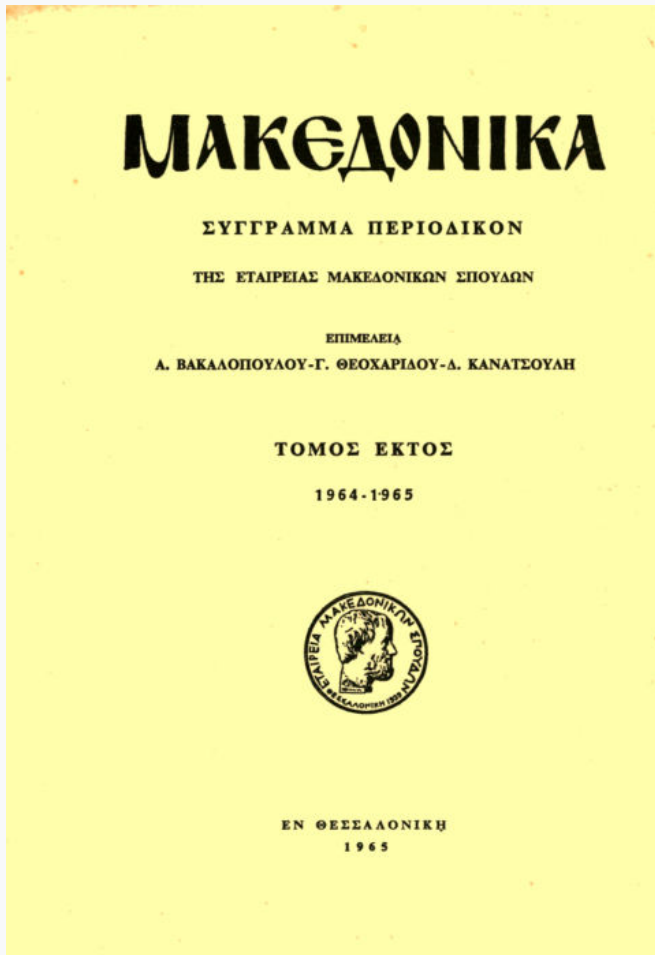

Μακεδονικά

Τόμ. 6, Αρ. 1 (1965)

Φιρμάνιον διακανονισμού φορολογικών θεμάτων, προνομίων και άλλων τιμών παρεμφερών ζητημάτων του Αγίου Όρους

Ι. Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.550](https://doi.org/10.12681/makedonika.550)

Copyright © 2014, Ι. Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (1965). Φιρμάνιον διακανονισμού φορολογικών θεμάτων, προνομίων και άλλων τιμών παρεμφερών ζητημάτων του Αγίου Όρους. *Μακεδονικά*, 6(1), 256–265. <https://doi.org/10.12681/makedonika.550>

ΦΙΡΜΑΝΙΟΝ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΙΝΩΝ ΠΑΡΕΜΦΕΡΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Δημοσιεύω κατωτέρω μετάφρασιν τοῦ ἀπὸ 2ας Σαφὲρ 1224 (Μαρτίου 1809) φερμανίου, ἐκδοθέντος ἀπὸ τὸν σουλτάνον Μαχμούτ καὶ ἀναφερομένου εἰς διάφορα φορολογικὰ θέματα, προνόμια καὶ ἄλλα παρεμφερῆ ζητήματα τῶν μονῶν τοῦ Ἁγιωνύμου Ὄρους. Τὸ φερμάνιον (ἢ μετάφρασις) τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Καρυῶν, περιήλθε δὲ εἰς χεῖρας μου κατὰ τὸ ἔτος 1941 κατὰ παραχώρησιν τοῦ ἀειμνήστου ἡγουμένου τότε τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῶν Βλαττάδων, Ἰωακείμ Ἰβηρίτου, καταγομένου ἐκ τοῦ χωρίου Χορτιάτης.

Μὲ τὸν πολυμαθῆ καὶ εὐπαιδευτον ἐκεῖνον ἡγούμενον συνειργάσθην ἐπὶ σειρὰν πολλῶν μηνῶν καὶ μέχρι τῆς παραμονῆς σχεδὸν τοῦ προῦρου θανάτου του, ἐπισυμβάντος κατὰ τὸ διάστημα τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς. Οὗτος ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν μου ὅλα τὰ πρωτότυπα φερμάνια τῆς μονῆς τῶν Βλαττάδων, ἅτινα καὶ ἐδημοσίευσα εἰς ἰδιαίτεραν ἐργασίαν¹, συνειργάσθην δὲ ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου καὶ μὲ τὸν διάδοχον τοῦ μεταστάντος καὶ ἤδη καθηγούμενον τῆς μονῆς Παγκράτιον Ἰβηρίτην.

Τὸ πρωτότυπον τοῦ δημοσιευομένου φερμανίου εἶναι ἄγνωστον ποῦ εὑρίσκεται², ἀλλὰ τὸ παραχωρηθὲν εἰς ἐμὲ ἀντεγράφη ἐκ τοῦ κώδικος τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Καρυῶν, οὐχὶ ὑπὸ τοῦ ἀποβιώσαντος ἡγουμένου, ὡς καθίσταται φανερόν ἐκ τοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος, ἀλλ' ὑπὸ ἄλλου, προφανῶς μοναχοῦ, ἀρκετὰ ἐγγραμμάτου. Ἄγνωστος λοιπὸν ὁ μεταφραστὴς τοῦ φερμανίου μοναχὸς ἢ ἄλλος τις κοσμικός, ὡς καὶ ἄγνωστον πότε κατεχωρήθη εἰς τὸν κώδικα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ἀλλ' ἡ γλῶσσα τοῦ μεταφραστοῦ περιέχει σχεδὸν ὅλους τοὺς τουρκικοὺς ὄρους, διοικητικούς, φορολογικούς καὶ προνομιακοὺς ἐν γένει ὀρισμοὺς εἰς τὴν τουρκικὴν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Πρὸς κατανόησιν τοῦ περιεχομένου καὶ τότε συνειργάσθην μὲ τὸν ἀπο-

---

¹ Ἰ. Κ. Βασδραβέλλη, Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα Μακεδονίας. Γ'. Ἀρχεῖον Μονῆς Βλαττάδων (1446-1839) Θεσ/νίκη, 1955. σ. ια' + πίν. 8. Βλέπε καὶ συμπλήρωμα εἰς ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ 4 (1960), σελ. 533-536.

² Ὡς ἐκ τούτου εὑρίσκομαι εἰς ἀδυναμίαν νὰ δημοσιεύσω φωτογραφίαν.

βιάσαντα ἡγούμενον με ἀποτέλεσμα νά ἐπιφέρωμεν φραστικὰς τινὰς μεταβολὰς, οὐδόλως ἀλλοιούσας τὸ περιεχόμενον τοῦ φιρμανίου, τελικῶς ὁμως ἐθεώρησα σκόπιμον νά παραθέσω καὶ μετάφρασιν τῶν τουρκικῶν λέξεων, ἵνα γίνουιν ἀντιληπτὰ ὑπὸ ἀσχολουμένων με τὴν μελέτην τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας.

Διὰ τὰ τουρκικὰ ἔγγραφα τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἔχουν δημοσιευθῆ ἔργασία τινές¹. Ὑπὸ ἐπεξεργασίαν καὶ ἔκδοσιν, ὡς πληροφοροῦμαι ἀσφαλῶς, εὐρίσκεται συλλογὴ φιρμανίων περὶ Ἁγίου Ὄρους με λίαν σημαντικὸν περιεχόμενον, ἀνήκουσα εἰς τὸν ἀκούραστον ἱστοριοδίφην καὶ ἐρευνητὴν γέροντα Ἀλέξανδρον Λαυριώτην (Λαζαρίδην). Μέρους τῶν φιρμανίων αὐτῶν μετεφράσθη, ὡς περίπου τὸ δημοσιεύομενον ἐνταῦθα καὶ συνεπῶς ἔχει ἀνάγκην τόσον φραστικῆς ἐπεξεργασίας, ὅσον καὶ λεξιλογίου τῶν πολλῶν τουρκικῶν λέξεων, μέρος δὲ μετεφράσθη πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀπὸ τὸν τουρκομαθῆ Ἰωάννην Παναγιωτίδην. Ἔχει ἐπίσης ἀνάγκην πολλῶν παραπομπῶν καὶ ὑποσημειώσεων, διότι ἡ μετάφρασις τῶν ἐν τοῖς πρωτοτύποις φιρμανίοις τουρκικῶν φράσεων ἐνετάχθη εἰς τὸ κείμενον τόσον εἰς τὴν τουρκικὴν, ὅσον καὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἡ δὲ τοιαύτη διατύπωσις εἶναι λίαν κουραστικὴ διὰ τὸν μελετητὴν.

Ἐλπίζω ὅτι αἱ ὀλίγαι αὐτὰ ὑποδείξεις θὰ πείσουν τοὺς ἀσχολουμένους με τὴν μετάφρασιν καὶ δημοσιέειν ἔγγραφον τῆς Τουρκοκρατίας, ν' ἀκολουθήσουν τὸν ἀπλοῦν τρόπον, τὸν ὅποιον ἐχρησιμοποίησα κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν Ἱστορικῶν Ἀρχείων τῆς Μακεδονίας², ὑπὲρ τοῦ ὁποίου εἶχον ταχθῆ οἱ ἀποβιώσαντες ἐσχάτως καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Κωνστ. Ἀμαντος καὶ Νικ. Βλάχος.

Μετάφρασις τοῦ γενικοῦ χαττίου τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὁποῦ εἰς τὸ παρὸν ἔτος ἔγινεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Σουλτάν Μαχμούτ*

Πρὸς τε τὸν μουλὰν¹ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἀγιάννην² καὶ τὸν ἀπὸ μέρους τοῦ βασιλικοῦ Ὀτζακίου τῶν μπισταντζήδων³ διορισθέντα χασεκλήν⁴ μουμπασίρη⁵.

Οἱ καλόγηροι τοῦ Ἁγίου Ὄρους προηγουμένως, κατὰ τὸ περὶ τούτου ἔκτε-

¹ Προχείρως ἀναφέρω: Σπ. Λάμπρου, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Καταβρυγίᾳ τῆς Ἀγγλίας 1893. Εὐλ. Κουρίλλα, Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς Ἱερᾶς Σκῆτης Κασοκαλυβίων κ.λ.π. Paris 1930. Γ. Συμυρνάκη, Τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἀθῆναι 1903. Ἀρχεῖον τῆς Κοινότητος Ὑδρας 1778-1832, κ.λ.π.

² Ἰ. Κ. Βασδραβέλλη, Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα Μακεδονίας. Α'. Ἀρχεῖον Θεσσαλονίκης (1695-1912). Θεσσαλονίκη 1952, σελ. κβ' + 576. Β'. Ἀρχεῖον Βεροίας—Ναούσης (1598-1886). Θεσσαλονίκη 1954, σελ. κς' + 416. Τουρκικὰ ἔγγραφα περὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος. Θεσσαλονίκη 1958, σελ. ιδ' + 93 + πίν. 4 κ.λ.π.

* Ἐν ἐπικεφαλίδι τῆς μεταφράσεως τεθὲν ἐκ μέρους τοῦ μεταφραστοῦ.

ταμένον ἰλάμ⁶ τοῦ μπισταντζήμαση⁷, εἶχον ἀναγγεῖλει καὶ παρακαλέσει, νὰ ἐκδοθῆ ἱερὸς ὀρισμὸς ἐπικυρωτικός, τόσον τῶν ἀπ' ἀρχῆς σουρουτιῶν⁸ τοῦ μοναφιετιῦ⁹ των, ὅσον καὶ τῶν μετὰ τὴν καταγραφὴν, περιέχον προσέτι καὶ τὸ ὅτι ἀποδίδουν κατ' ἔτος κατὰ τὴν ἀντὶ τοῦ ραμαζανίου¹⁰, καὶ τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν νέαν καταγραφὴν ὑπεσχέθησαν νὰ δίδουν λόγῳ τζέπ χουμαγιόν¹¹ ἔνεκα τοῦ μοναφιετιῦ των, ἐπὶ χιλιάδας πεντακόσια γρόσια εἰς τὸ βασιλικὸν Ὅτζάκι. Διὸ ἐξετασθέντων τῶν κωδίκων τοῦ καλεμιού¹² τῶν ἐφκαφίων¹³, τῶν ἐν τῷ δαυιλεῖ μου χαζινέ¹⁴ πεφυλαγμένων, ἐγένετο δερκινάρι¹⁵, ὅτι κατὰ τὸ ἐννεακοσιοστὸν ἐβδομηκοστὸν ἔκτον ἔτος, τῆ (13) γ' Σαμπάν, εἶχεν ἐκδοθῆ κατ' ἐπέκτασιν ὑψηλὸς ὀρισμὸς, ἀποφαινόμενος ὅτι τὰ εἰς Θεσσαλονίκην καὶ τοὺς πέριξ ἐκεῖ ναχιγέδες¹⁶ κείμενα ὑποστατικά καὶ ζῶα, νὰ τὰ νέμονται μὲν ἐπὶ συμφωνίᾳ, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ ὑποστατικά, χωράφια δηλονότι, ἀμπέλια, μύλοι, μπιστάνια, τσιφλίκια, ὑποζύγια, κατὰ τὸ ἔκπαλαι, νὰ μὴ θεωροῦνται κτήματα ἀτομικὰ τινὸς μοναστηριακοῦ καλογήρου, καὶ νὰ μὴ δύναται τις ἐξ αὐτῶν νὰ ζητῆ νὰ ἐξουσίση πολὺ ἢ ὀλίγον πρᾶγμα καὶ ἐπομένως ἀποθνήσκοντος τινος καλογήρου ἢ ἀπελθόντος εἰς ἄλλο μέρος νὰ μὴ δύναται οἱ ἐμίνηδες¹⁷, μπεῖ τουμάληδες, βοιβοδάδες¹⁸ καὶ σουμπασῆδες¹⁹ νὰ ἐνοχλοῦν τοὺς λοιποὺς καλογήρους λέγοντες, ὅτι ὁ δεῖνα καλόγηρος ἀπέθανεν ἢ ἀπῆλθεν εἰς ἄλλο μέρος καὶ ἐπειδὴ ἡ περιουσία του θεωρεῖται ξένη, τὰ ὑποστατικά, πράγματα καὶ ὑποζυγία του τί ἐγένοντο; Κατὰ τοὺς ἐπὶ τοῦ ἰαδίου σουλτάν Μουράτ ἐκδοθέντας ἱεροὺς ὀρισμοὺς, οἱ καταβάλλοντες κατ' ἔτος εἰς τὸν δαυιλεῖ μου χαζινέ τὰ κατὰ τὸν βασιλικὸν κώδικα ὀριζόμενα νὰ μὴ ἐνοχλῶνται, οἱ δὲ ἐναντίως φερόμενοι τῷ ὑψηλῷ ὀρισμῷ, νὰ καταγγέλλονται ὀνομαστί εἰς βασιλεύουσαν καὶ ὁ ὑψηλὸς ὀρισμὸς, ἀφοῦ ἐμφανισθῆ, νὰ μὲν πάλιν πεφυλαγμένος εἰς χεῖρας τῶν ρηθέντων καλογήρων. Παρεκάλεισαν δὲ οἱ αὐτοὶ καλόγηροι νὰ διορισθῆ ἐκ μέρους τοῦ ὀτζακίου ἕνας φιλοραγῆς χασεκῆς²⁰, διὰ νὰ τοὺς διαφυλάττῃ ἀπὸ τυχόν ἐνοχλήσεις καὶ ἀδικίας, ὅστις νὰ διατρίβῃ εἰς Θεσσαλονίκην, ἔχων καὶ τὰ ἔξοδά του ἐξ αὐτῶν κατὰ τὸν διὰ βασιλικῶν χαττιού²¹ προεκδοθέντα ὀρισμὸν, ἀποφαινόμενον τὸ νὰ μὴ ἐνοχλῶνται ἐκ μέρους τῶν βαλῆδων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ καθήδων διὰ διορισμῶν μονιμασήριδων καὶ ἄλλων μέσων, καθ' ὅτι αὐτοὶ οἱ τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὁρους καλόγηροι, ἐπειδὴ πρὸ τῶν λοιπῶν ἐδέχθησαν τὸ ραγιαλίκι²², ἔλαβον ὀρισμοὺς μοναφιετιῦ καὶ σερμπεστιγιετιναμέδες²³ περὶ τοῦ νὰ μείνουν εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὴν κυριότητά των τὰ πέριξ τοῖς μοναστηρίοις αὐτῶν, ἐκκλησιαί δηλονότι καὶ λοιπὰ ὑποστατικά, γαῖαι καὶ πράγματα καὶ νὰ εἶναι κατὰ πάντα λόγον ἐλευθεροὶ καὶ ἀπηλλαγμένοι ὁμοίως ἀπὸ κάθε εἶδους δασίματος, ἔνεκα τῶν ὧν δίδουν λόγῳ ὀτζακλικιού²⁴ κατ' ἀποκοπὴν εἰς τὸ ὀτζάκι τῶν μπισταντζήδων καὶ μὲ ὄλον τοῦτο δὲν ἔπαυον οἱ βαλῆδες τῆς Θεσσαλονίκης καὶ κριταὶ καὶ λοιποὶ ἔχλη - οὐρφηδες²⁵ τοῦ νὰ τοὺς ἐνοχλοῦν ἐναντίον τοῦ μοναφιετιῦ των δι' ἀποστολῆς μονιμασήριδων καὶ ἀπαιτήσεως ἄσπρων. ἔθεωρήθη τοῖνον εἰς τοὺς ἐν τῷ δαυιλεῖ μου χαζινέ πεφυλαγμένους κώδικας τοῦ μεβκουβατιού²⁶ καὶ

ἐγένετο δερκινάρι, ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς καταγραφῆς τοῦ Ἁγίου Ὁρους διορισθεὶς κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑκατοστὸν τριακοστὸν τέταρτον ἔτος Κιουτσουκ Ἀχμέτης κατέγραψε δέκα ἑννέα μοναστήρια, οἱ καλόγηροι τῶν ὁποίων ἀποδίδοντες κατ' ἔτος εἰς τὸ Ὀτζάκι τῶν μπισταντζήδων διὰ κερπὰς²⁷ καὶ ζαράλ κασαπιε²⁸ κατ' ἀποκοπὴν διακοσίας χιλιάδας ἄσπρα, νὰ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ ἀβαρίζια²⁹ καὶ λοιπὰ δοσίματα, διὰ ἃ ἔχουν εἰς χεῖρας τῶν καὶ ἱερῶς ὀρισμοὺς ἐπικεκοσμημένους διὰ βασιλικῶν χαττίων καὶ ὅτι πενήντα δύο καὶ ἡμισυ ζευγάρια προσετέθησαν τοῖς προτέροις τριάντα δύο, ἐλεύθερα καὶ αὐτά, διὸ μὲ τὸ νὰ ἔχουν εἰς χεῖρας τῶν ἀπὸ τοῦ προηγουμένου σουλτάνου διαφόρους ὀρισμοὺς περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀσυδοσίας τῶν, εἶχεν ἐκδοθῆ ἱερὸς ὀρισμὸς εἰς τὸ νὰ μὴ ἐνοχλῶνται τὰ εἰς τὴν κυριότητα αὐτῶν τσιφλίκια ἀπὸ τε τοὺς βοϊβοδάδες καὶ λοιποὺς ἔχλη-οὔρρηδες τῆς Θεσσαλονίκης καὶ μπέδες τῆς Καβάλας καὶ ἀπὸ διαβολὰς τῶν Θεσσαλονικέων ἐξ ἀπαιτήσεως δοσιμάτων, ἐναντίον τῆς τε ἱερᾶς κρίσεως καὶ τῶν ἱερῶν ὀρισμῶν. Ὁ ὀρισμὸς αὐτὸς γενομένης ἀναγορεύσεως βασιλικῆς ἄπαξ καὶ δις ἀνεκαινίσθη, ἐπικοσμηθεὶς καὶ διὰ βασιλικῶν χαττίων, ὅπερ δι' ὑψηλῆς ἐπιταγῆς κατεχωρήθη ἐν τῷ κώδικι, ὡς ἐγένετο γνωστὸν ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ μαλιγέ³⁰, καὶ αἱ ἀναγόμεναι εἰς τὴν ἱερὰν κρίσιν διαφοραὶ αὐτῶν νὰ θεωρῶνται εἰς τὸ βασιλικὸν διβάνι³¹ κατὰ τὸ σουρουῦτι τοῦ πατριαρχικοῦ βερατιού³², ὡς ἐγένετο δερκινάρι ἀπὸ τοῦ πῖσκοπος μουκατασί³³. Ἐπομένους καὶ ἀπὸ τοῦ μεβκουφατιοῦ ἐγένετο δερκινάρι, ἐπειδὴ οἱ ρηθέντες καλόγηροι, ἕνεκα τῶν ὧν εἰθίσται νὰ δίδουν διακοσίων χιλιάδων ἄσπρον εἰς τὸ Ὀτζάκι, εἶναι ἐλεύθεροι καὶ ἀπηλλαγμένοι διὰ βασιλικῶν χαττίων ἀπὸ ἀβαρίζια καὶ λοιπὰ δοσίματα καὶ ἀπὸ ἄλλας ἀπαιτήσεις λόγῳ σαφῶς γκελδῖ³⁴, ἰμδαδιγέ³⁵ βιλᾶγετιοῦ καὶ μεντζιλιού³⁶ καὶ μπαϊράκ σεϊμέν³⁷, κιουρέκ κασμὰ ἀτζεσι³⁸ καὶ τεφτησιού ἐκκλησιῶν³⁹, καὶ ἄλλων, τούτοις ὁμοίων μέσων ἀδικιῶν, ἐξεδόθη κατὰ τὸ ἐξηκοστὸν ἔνατον ἔτος κατὰ μῆνα Τζεμάτζη ουλ ἀχῆρ διὰ τελχισίου⁴⁰ καὶ ὑψηλῆς ἐπιταγῆς ἱερὸς ὀρισμός, ὅστις ἐπεκοσμήθη καὶ διὰ βασιλικῶν χαττίων, ἀποφαινόμενος νὰ μὴ ἐνοχλῶνται κατ' οὐδέν, ἀλλὰ νὰ φυλάττονται τὰ ἀρχαῖα τῶν μοναφίγεται διὰ παντός. Ἐγένετο δὲ δερκινάρι καὶ ἀπὸ τοῦ διβάν καλεμουῦ⁴¹, ὅτι ἐδόθη ἱερὸς ὀρισμὸς κατὰ τὸ πενηκοστὸν ἕκτον ἔτος δι' ἱλαμίου τοῦ μπισταντζήμπαση περὶ διορισμοῦ, ὡς εἰθίσται, χασεκή τινος εἰς τὸν Καζᾶν τοῦ Δελβίνου μὲ τὸ νὰ θεωρῆ τὰς ὑποθέσεις τῶν κατοικῶν καὶ εἰς τὸ νὰ τοὺς διατηρῆ καὶ νὰ τοὺς προφυλάττη διατριβῶν εἰς τὸν αὐτὸν καζᾶν, ἔχων τὰ ἔξοδά του ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων κατοικῶν. Ὁθεν κατὰ ὑψηλὸν ὀρισμόν, ὅστις εἶχεν ἐκδοθῆ προηγουμένως, νὰ μὴ ἐνοχλῶνται, ὡς ὄντες τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὀτζακλικιοῦ τοῦ Ὀτζακιοῦ νεφεριῶν⁴², ἐκ μέρους τῶν βαλῆδων καὶ καθήδων τῆς Θεσσαλονίκης ἐναντίον τοῦ βασιλικῶν χαττίων δι' ἀποστολῆς μουμπασίρηδων. Εἶχε δὲ διορισθῆ ἐκ μέρους τοῦ Ὀτζακιοῦ ἕνας περιποιητικὸς τῶν ραγιάδων πιστὸς καὶ ὑποληπτικὸς χασεκής ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ νὰ διατριβῆ εἰς Θεσσαλονικὴν διὰ νὰ ἐπιτηρῆ καὶ νὰ φυλάττη τοὺς πτωχοὺς τῶν μοναστηρίων καλογήρους καὶ νὰ μὴ ἀφήνη νὰ ἐπηρεάζονται καὶ νὰ ἀδι-

κῶνται ἐκ μέρους τῶν βαλῆδων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ καθήδων δι' ἀποστολῆς μουμπασίρηδων ἐναντίον τοῦ βασιλικοῦ χαττίου, νὰ λαμβάνη δὲ καὶ τὰ ἔξοδά του παρὰ τῶν καλογήρων, δι' ὅ καὶ εἶχε κάμει ἰλάμ ὁ μπισταντζήμπασης κατὰ τὸ δοθέν παράδειγμα καὶ ἀρχαῖον ἔθος, νὰ διορισθῆ αὐτόθι ἓνας ἄξιος χασεκῆς καὶ γενομένου τελχισοῦ⁴³ ἐξεδόθη κατὰ τὸ τελχίσι δερκινάρι καὶ σουρουτι Ἱερὸς ὀρισμός, ἐν ἔτει χιλιοστῶ ἑκατοστῶ ἑβδομηκοστῶ ἑβδόμῃ τῆ εικοστῆ τρίτῃ τοῦ Σαμπάν⁴⁴ εἰς συνέχειαν καὶ ἀπαράλλακτον ἐκτέλεσιν τοῦ ἀρχαίου ἔθους, ὑπεγράφη δὲ καὶ βασιλικὸν χάττι, ὅπερ καὶ κατεχωρήθη ἐν τῷ κώδικι κατὰ τὴν ὄν τῷ Ζιλκανδῆ⁴⁵ τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Προσέτι ὁ ἐπὶ τῆς καταγραφῆς διορισθεὶς Ἀχμέτ μοντεβελῆς⁴⁶ τοῦ νοῦρι Ὀσμανιῆ⁴⁷ καὶ ὁ σὺν αὐτῷ ἐκ τῶν μεβκουφάτ καλεμί καλφάδων Αερβίς Μουχαμέτ Κάλφας κατέγραψαν τὰ ἄπερ οἱ καλόγηροι τῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους μοναστηρίων κέκτηνται τσιφλίκια καὶ ὑποστατικά καὶ ἄλλας προσόδους καὶ ἱράδιά⁴⁸ των καὶ τὰ ἐτήσια ἐπομένως τῶν δεκατιῶν, σπέντζας⁴⁹ καὶ λοιπῶν δοσιμάτων, διὰ νὰ γίνωνται ταχσίλι⁵⁰ καὶ παρ' αὐτῶν καθὼς καὶ παρὰ τῶν ραγιάδων ἐκάστου μέρους, καθὼς ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, δηλονότι, χίλια τετρακόσια δέκα ὀκτὼ γρόσια ἐτήσιως διὰ ἱζιμῆν⁵¹ τῶν μοναστηρίων, χίλια πεντακόσια πενήντα γρόσια λόγῳ σπέντζας, ἀνὰ ἐξήκοντα ἄσπρα λογαριαζόμενα πρὸς ἕκαστον τῶν καλογήρων, καθ' ὅτι εἶναι ὄλοι ἐπίσης μοναχοὶ καὶ ἄγαμοι, ὀκτακόσια τριάκοντα γρόσια διὰ ρέσμι⁵² τῶν ἀμπελίων τοὺς πρὸς ἐξήκοντα ἄσπρα τὸ ντονοῦμι⁵³, πεντακόσια ἑβδομήκοντα γρόσια διὰ τὰς ἐλαίας των πρὸς δύο ἄσπρα τὴν ρίζαν, χίλια ἑνεακόσια ὀγδοήκοντα πέντε γρόσια ἔτι δεκατιῶς τῶν δένδρων φουντουκιῶν ἀνὰ δύο γρόσια τὸ ντονοῦμι, διακόσια εἴκοσι πέντε γρόσια διὰ τοὺς μπαχτσέδες των πρὸς ἓν γρόσι τὸ ντονοῦμι, πεντακόσια σαράντα γρόσια διὰ τὰ τζαῖρια καὶ χωράφια των πρὸς ἓν γρόσι τὸ ντονοῦμι, ἑκατὸν πενήκοντα γρόσια ρέσμι τῶν μελισσῶνων πρὸς ἐννέα ἄσπρα τὸ ἓν, τριάκοντα δύο γρόσια διὰ τοὺς μύλους των, πεντακόσια γρόσια εἰσέτι, ἄπερ ὑπεσχέθησαν νὰ δίδουν ἔνεκα ἀφέσεως μουπαγιᾶ⁵⁴, συμποσοῦμενα τὰ πάντα εἰς ἑπτὰ χιλιάδας ὀκτακόσια γρόσια, τὰ ὁποῖα ὑπέσχοντο νὰ δίδουν κατ' ἔτος. Ὄθεν κατὰ τὸ περὶ τούτων δοθὲν νιζάμι διορίσθη ἐκ μέρους τοῦ Ὀτζακιοῦ τῶν μπισταντζήδων μουμπασίρη ἓνας εὐπόληπτος χασεκῆς κατὰ τὸ ἑβδομηκοστὸν ὀγδοὸν ἔτος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαρτίου μηνός, πρὸς ὃν καὶ νὰ ἀποδίδωνται ἐντελῶς τὰ ἄπερ ὑπεσχέθησαν, ὡς εἴρηται, ἑπτὰ χιλιάδες ὀκτακόσια γρόσια, ἐξ ὧν αἱ δύο χιλιάδες ἑκατὸν ἐξήκοντα ἕξ καὶ ἦμισυ γρόσια καὶ εἴκοσι ἄσπρα εἶναι τὰ λόγῳ ζημίας κρέατος καὶ κίρπασίου τιμῆς λόγῳ ὀτζακλικιοῦ διδόμενα μὲ τὸ νὰ προστεθῆσαν κατὰ βασιλικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν τιμὴν τοῦ κρέατος πεντακόσια γρόσια πρὸς τοῖς χιλίοις ἑξακοσίοις ἐξήκοντα ἕξ καὶ ἦμισυ γροσίοις καὶ ἄσπρα εἴκοσι, τὰ δὲ τριακόσια πενήντα τέσσαρα γρόσια εἰς τὸ καλενδερχανῆ⁵⁵ εἰς τροφήν τῶν ἐκεῖ μπισταντζήδων, ὡς ἐκपालι διορισθέντα, τὰς δὲ πέντε χιλιάδας διακόσια ἑβδομήκοντα ἐννέα γρόσια καὶ τεσσαράκοντα ἄσπρα ἰχσαριγιῆ⁵⁶. Ἐκτὸς τούτων, ὑπεσχέθησαν νὰ

δίδουν ἐπὶ χιλιάδας γρόσια εἰς τρία ταξείδια ἐτησίως διὰ τὸ μηρί⁵⁷, διὰ νὰ μείνῃ ἀκλόνητον τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐλεηθὲν αὐτοῖς διὰ βασιλικοῦ χαττιοῦ μοναφιετί καὶ σερμπιστιγιέ, τὰ ὁποῖα ἀποδίδονται κατ' ἔτος εἰς τὸν ζαμπίτην⁵⁸ τους, διὰ νὰ μὴ ἐνοχλῶνται κατὰ παράβασιν τοῦ ἀρχαίου μοναφιετιοῦ των, λόγῳ βιλαετ γιαρδιμή ἰχσαριγιέ, τερφιγιέ⁵⁹, κονδοιμὲ ἀρπά⁶⁰, σαμὰν ἀχτζεσί⁶¹, ἀδεία ἔνεκα τοῦ σιταρίου, τὸ ὁποῖον ἀγοράζουσι δι' ἰδίαν τους τροφήν καὶ λόγῳ τευτησιῦ ἐκκλησίας καὶ ἄλλων διαφόρων καινοτομιῶν ἐκ μέρους βαλῆδων καὶ ἀγιάνηδων τοῦ τόπου, ἀλλὰ νὰ ἐπικυρωθῇ τὸ ἀρχαῖον μοναφιετί των δι' ὑψηλοῦ ὀρισμοῦ, ἐπικεκοσμημένου διὰ βασιλικοῦ χαττιοῦ, καὶ οὕτως νὰ λάβῃ κῦρος καὶ νὰ κατοχυρωθῇ ἡ χρηματικὴ αὐτῶν ὑπόσχεσις. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶχε γίνεαι δερκινάρι μὲ ἀπαριθμησιν τῶν εἰρημέων σουρουτιῶν τοῦ μοναφιετιοῦ των, ὥστε ἐκτὸς τοῦ ὄτζακλιοῦ, ὅπου δίδουν ἔνεκα δεκατιῶν καὶ ἄλλων δοσιμάτων, μὲ τὸ νὰ ἐφάνῃ νέα πρόσδοδος ἐπὶ χιλιάδων γροσίων, ἐγένετο καδί⁶² εἰς τὸ μεβκουφατὸν περὶ καταγραφῆς ἐλθὼν τεφτέρι καὶ ἐδόθη κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑκατοστὸν ἐβδομηκοστὸν ὄγδοον ἔτος, τῇ 5' (6) τοῦ Σαμπάν ἱερὸς ὀρισμὸς, περιέχων τὰ ἀπ' ἀρχῆς περὶ μοναφιετιοῦ αὐτῶν σουρούτια, κατὰ τὸ περὶ τούτου ἐλχίσι. Εἰς δὲ τὸ κατὰ τὸν ρηθέντα ὀρισμὸν ἐλθὼν ἰλάμι τοῦ κριτοῦ τῆς Θεσσαλονίκης, ἐγένετο δερκινάρι διάφορα καῖδια, εἰς τὰ ὁποῖα, γενομένης εὐκρινοῦς μελέτης καὶ ἐρεύνης, ἐφάνησαν καταγεγραμμένα τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν σουρούτια ἀπὸ τε τοῦ δεφτερχανέ⁶³ καὶ μεβκουφατιοῦ δερκιναρίου, καὶ ὅτι γενομένης τῆς νέας καταγραφῆς διετέθη κατὰ τὸ περιεχόμενον νιζάμι τὸ νὰ διορίζηται κατ' ἔτος εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ τιαφτιοῦ ἐκ μέρους τοῦ Ὀτζακιοῦ εἰς εὐπόλητος καὶ πιστὸς χασκεῆς, πρὸς ὃν νὰ ἐγχειρίζονται ὅσα ὑπεσχέθησαν νὰ δίδουν, ἐπὶ χιλιάδες ὀκτακόσια γρόσια λόγῳ εἰσοδημάτων τῆς νήσου καὶ δοσιμάτων διαφόρων καὶ μπεντελιού⁶⁴, ἀνταλλάγματος δηλονότι μουμπαγι⁶⁵, ἐκ τῶν ὁποίων γίνεται τελσίμ⁶⁶ καὶ ὁ Ἰρσαλιγές⁶⁷ εἰς τὸν δαφιλιῆ χαζινέ. Ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ διὰ νοζοῦλ ἀχτζεσί⁶⁸ χίλια τριακόσια ἔν καὶ ἥμισυ γρόσια διὰ τὰ κατὰ τὴν νέαν καταγραφὴν πενήντα ὀκτὼ τσιφλίκια, μετόχια δηλονότι, κείμενα εἰς τοὺς ναχιγέδες Σιδηροκασίων (Μαντεμοχώρια), Παζαργκιάχ, Ὁρμελίκι, Κελεμεριοῦ καὶ Κασσάνδρας, τὰ ὁποῖα ἄσπρα νὰ μὴ εἰσαχθοῦν εἰς τὸ δεφτέρι τῶν ἀβαριτζιῶν τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ νὰ παραδίδονται εἰς τὸν διαφιλιῆ μου χαζινέ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Μουχαρέμ, καὶ εἰς ἀμοιβὴν τούτου, νὰ μὴ ἐνοχλῶνται ἀπὸ τὸν καζῶν τῆς Θεσσαλονίκης δι' ἀπαιτήσεις ἀθθις ἀβαριτζιῶν καὶ δοσιμάτων καὶ ὅτι κατεγράφη ἡ περὶ τούτων ὑπόσχεσις των καὶ ἐπομένως ἐξεδόθη καὶ ὑψηλὸς ὀρισμὸς, προστάσεων νὰ μὴ ἐνοχλῶνται ἐκ μέρους βαλῆδων καὶ ἀγιάνηδων τοῦ τόπου δι' ἀπαιτήσεις βιλαγετ γιαρδημή, ἰτζαριγιέ⁶⁹, τερφιγιέ⁷⁰, κονδοιμιγιέ⁷¹, ἀρπά σαμὰν ἀχτζεσί, δόσιν ὁμοίως λόγῳ ἀδείας ἔνεκα τοῦ σιταρίου ποῦ ἀγοράζουσι δι' ἰδίαν τους χρεῖαν καὶ τευτησιῦ ἐκκλησιῶν καὶ βῆγλας⁷² καὶ διαφόρων ἄλλων προτάσεων, πληρόνοντες καὶ τὰ ἄπερ ὑπέσχεοντο ἐπὶ χιλιάδας γρόσια εἰς τρεῖς προθεσμίας, ὡς εἴρηται, κατὰ Μάρτιον, ὅστις ὑψηλὸς ὀρισμὸς

έπεκοσμήθη και διά βασιλικού χαττιού. Έπομένως έγένετο δερκινάρι, ότι αὐτὰς τὰς ἐπὶ χιλιάδας γρόσια, ποὺ ἔνεκα τοῦ μουαφιγετιοῦ των ὑπεσχέθησαν ἀπὸ τοῦ ἔβδομηκοστοῦ ὄγδοον ἔτους, ἀπὸ Μαρτίου, νὰ δίδουν κατ' ἔτος εἰς τρία ταξείδια, κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τὰ ἐπλήρωσαν εἰς τὸ εὐπρεπὲς Ὅτζάκι, καθὼς και μὲ λογαριασμὸν ἄσπρων εὐρέθη καταγεγραμμένη πρόσδοσι ἄχρι τέλους τοῦ Ραμαζάν τοῦ ἔβδομηκοστοῦ ἐνάτου ἔτους, ὀκτακόσμιαι σαράντα χιλιάδες ἄσπρα. Ὅθεν κατὰ τὸ ἰλάμι τοῦ διαληφθέντος μπισταντζήμπαση ἐγένετο καϊδί⁷³ εἰς τοὺς κώδικας τοῦ μεβκουβατιοῦ κατὰ τὸ ἀνωτέρω δερκινάρι, τὸ νὰ διατηρῶνται και νὰ διαφυλάττωνται τὰ τε ἀπ' ἀρχῆς και τὰ μετὰ τὴν νέαν καταγραφὴν σουρούτια τοῦ μουαφιγετιοῦ σερμπεσιγετιοῦ των και διὰ τελχισιοῦ και δι' ὑψηλῆς ἐπιταγῆς ἐξεδόθη ἐπὶ βασιλείας τοῦ αἰοιδίμου σουλτάν Μουσταφᾶ κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑκατοστὸν ἔβδομηκοστὸν ἔνατον ἔτος ἰερὸς ὀρισμός, ὅστις και ἐπεκοσμήθη διὰ βασιλικοῦ χαττιοῦ κατὰ τὴν ιε' τοῦ Ζίλχετζε τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ὁμοίως και κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑκατοστὸν ὄγδοηκοστὸν ὄγδοον ἔτος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ αἰοιδίμου ἐνδόξου πατρὸς μου σουλτάνου Ἄβδούλ Χαμίτ, διὰ βασιλικοῦ του χαττιοῦ, ἐξεδόθη και αὐθις ἰερὸς ὀρισμός, ὅστις ἐγένετο δερκινάρι ἀπὸ τοῦ μεβκουβατιοῦ. Καὶ ἦδη παρεκάλεσαν οἱ τοῦ Ἁγίου Ὅρους διαληφθέντες καλόγηροι δι' ἀρτζοχαλιού των, ὅπως ἐκδοθῆ ὑψηλὸς ὀρισμός ἐπικυρωτικὸς τῶν ἀνωτέρω εἰς τὸ νὰ μὴν ἐνοχλῶνται ἐναντίον τοῦ μουαφιγετιοῦ των. Ὅθεν, ἐξελαθόντος τοῦ καϊδιοῦ τοῦ εἰρημένου ὀρισμοῦ, ἐξητάσθησαν και οἱ κώδικες, ἐν οἷς εὐρέθη γεγραμμένον, ὅτι κατὰ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν δέκατον ἔνατον ἔτος εἶχεν ἀνατραπῆ τὸ μουαφιγέτι των και ὅτι ἔπατα κατὰ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἔτος ἐπεκυρώθη διὰ βασιλικοῦ χαττιοῦ και ὅτι ὑπεσχέθησαν νὰ δίδουν εἰς τὸν διαφιλή μου χαζινὲ λόγφ ἀμοιβῆς και εὐχαριστίας δύο χιλιάδας γρόσια κατ' ἔτος και ὅτι κατὰ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν εἰκοστὸν τρίτον ἔτος ἐξεδόθη ἕκ νέου ἕτερος ὀρισμός και ὅτι δὲν εὐρέθη ἐκδοδόμενος ἄλλος ἀντίθετος. Ταῦτα ἐγένοντο δερκινάρι ἀπὸ τοῦ μεβκουβατιοῦ. Ὅθεν κατὰ τὸ δερκινάρι ἐξεδόθη ὁ παρὼν ὑψηλὸς μου ὀρισμός εἰς ἐπίτασιν και ἐπικύρωσιν τῶν προλαβόντων. Ἦδη πληροφοροῦμενοι ὑμεῖς οἱ διαληφθέντες, ὅτε κριτῆς, ἀγιάνης και ὁ χασεκής, ὅτι κατὰ τὴν ρηθεῖσαν διάταν⁷⁴ και ἔτος ἐδόθη περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἕκ νέου ὑψηλὸς ὀρισμός, διατάσσομεν νὰ πράττετε κατὰ τε τὰ προλαβόντα και κατὰ τὸν παρόντα εἰς ἐπικύρωσιν τοῦ προτέρου ἢ ἐκδοθέντος ὀρισμοῦ και νὰ προσέχητε καλῶς νὰ μὴν πράττετε ἐναντίον. Οὕτω νὰ γινώσκητε πειθόμενοι εἰς τὸ ἱερὸν ἡμῶν σύμβολον.

Ἐγράφη τῇ δευτέρᾳ τοῦ Σαφέρ, κατὰ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος.

Ἐπεξήγησις τουρκικῶν λέξεων, φράσεων και ὄρων τοῦ δημοσιευομένου φερμανίου

1) Μουλάς=δικαστῆς, κριτῆς ἀνώτερος τοῦ καντῆ, ἐκδίδων και ἱερονομικὰς γνωματαύσεις βάσει τῶν διατάξεων τοῦ κορανίου.

- 2) Ἁ γ ι ἄ ν=προύχων, τοπικὸς διοικητής.
- 3) Ὁ τ ζ ἄ κ ι ο ν τ ῶ ν μ π ο σ τ α ν τ ζ ἡ δ ω ν=σῶμα τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου προήρχοντο πολλοὶ τιτλοῦχοι τῆς Ὁθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.
- 4) Χ α σ ε κ ἦ ζ=ἀξιοματοῦχος τοῦ παλατίου, ἀπεσταλμένος.
- 5) Μ ο υ μ π α σ ῖ ρ η ζ=ἀπεσταλμένος, ὑπάλληλος ἀνακτορικός.
- 6) Ἴ λ ἄ μ ι=ἐκθεσις ἐπισήμων προσώπων τοῦ κράτους ἐκτελεστή, εἶδος ἀποφάσεως ἐπὶ φορολογικῶν κειμένων.
- 7) Μ π ο σ τ α ν τ ζ ἡ μ π α σ η ζ=ἀρχηγὸς τῆς Ἀνακτορικῆς Φρουρᾶς.
- 8) Σ ο υ ρ ο ῦ τ ι α=ὀρισμοί, κυρίως ἀντίγραφα τοῦ κώδικος, περιέχοντα ὄρους τῆς φορολογίας.
- 9) Μ ο υ α φ ι γ ἔ τ ι α=ἀπαλλαγαί.
- 10) Ρ α μ α ζ ἄ ν=μῆν, ἀρχὴ τοῦ ραμαζανίου, τῆς νηστείας δηλ.
- 11) Τ ζ ἔ π χ ο υ μ α γ ι ο ὦ ν=ἰδιαιτέρον σουλτανικὸν ταμεῖον.
- 12) Κ α λ ἔ μ ι=γραμματεία τρόπον τινὰ τῆς διευθύνσεως φορολογίας.
- 13) Ἐ φ κ ἄ φ=κτηματικὸν γραφεῖον.
- 14) Χ α ζ ι ν ἔ ζ ἡ χ α σ ν ἔ ζ=θησαυροφυλάκιον.
- 15) Δ ε ρ κ ι ν ἄ ρ ι=παραπομπή, ἐγγραφή.
- 16) Ν α χ ι γ ἔ ζ=δῆμος, ἐνίοτε μεγάλη Κοινότης (περιοχὴ).
- 17) Ἐ μ ῖ ν η ζ=φορολογικὸς ὑπάλληλος, ἔμπιστος ἐπὶ εἰσπράξεων φορολογικῆς μορφῆς.
- 18) Β ο ἰ β ὸ δ α ζ=πολιτικὸς διοικητὴς περιοχῆς, λέξις σλαβικῆς ἐτυμολογίας.
- 19) Σ ο ὐ μ π α σ η ζ=ἀστυνόμος, ἀξιοματικὸς ἀστυν. σώματος.
- 20) Χ α σ ε κ ἦ ζ=ἀξιοματοῦχος τοῦ παλατίου ἢ ἐξαρτώμενος ἐκ τοῦ παλατίου, ἀπεσταλμένος.
- 21) Χ ἄ τ τ ι=διάταγμα ἐπικυρωτικόν.
- 22) Ρ α γ ι α λ ἰ κ ι=ὑποταγή, ρ α γ ι ἄ ζ=φόρου ὑποτελῆς.
- 23) Σ ε ρ μ π ε σ τ ι γ ε τ ι ν α μ ἔ ζ=ἄδεια ἐλευθέρας νομῆς, διακατοχῆς κ.λ.π.
- 24) Ὁ τ ζ α κ λ ἰ κ ι=ἐστία στρατιωτικῶν σωμάτων, ἔδρα.
- 25) Ἐ χ λ η ο ὕ ρ φ=ἄνδρες ἐπιρροῆς, διακρινόμενοι.
- 26) Μ ε β κ ο υ β ἄ τ=κτηματολόγιον.
- 27) Κ ι ρ π ἄ ζ=ἀντίτιμὸν ὑφάσματος (φορολ.).
- 28) Ζ α ρ ἄ λ κ α σ α π ι ἔ=εἰδικὴ φορολογία ὑπὲρ τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς.
- 29) Ἁ β α ρ ἰ ζ=φορολογία ἐν τῇ γενικῇ ἐννοίᾳ, διαιρουμένη ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπεδίωκε, κυρίως δὲ κεφαλικὴ φορολογία.
- 30) Μ α λ ι γ ἔ=δημόσιον.
- 31) Β α σ ι λ ἰ κ ὸ ν δ ι β ἄ ν ι=βασιλικὸν συμβούλιον, ὑπουργικόν.

- 32) Βεράτι=διάταγμα περιέχον προνόμια, φορολογικός ἀπαλλαγὰς καὶ παρεμφερῆ.
- 33) Πίσκοπος μουκατασί=δικαιώματα ἐπισκόπου.
- 34) Σαφάγκελντί=κατὰ κυριολεξίαν καλῶς ὄρισες φορολογία περίεργος ὑπὲρ ἐπισήμων ἀπεσταλμένων.
- 35) Ἴμνταδιγέ=βοήθεια (φορολ.)
- 36) Μεντζιλ=σταθμοὶ ἀλλαγῆς, τὰ γνωστά ἐκ τῆς ἱστορίας μεντζίλια.
- 37) Μπαϊράκσεϊμέν=σημαιοφόροι φυλάκων (στρατ.)
- 38) Κιουρέκκασμᾶ ἄχτσεσί=εἰσφορά διὰ πτύα καὶ σκαπάνας (φορολ.)
- 39) Τεφτηῆσι ἐκκλησιῶν=ἐλεγχος ἐκκλησιῶν (φορολ.)
- 40) Τελχίσι=βεζυρική ἔκθεσις.
- 41) Διβάνκαλεμί=Γραμματεία Ἀνακτορικοῦ Συμβουλίου.
- 42) Νεφέρ=ἄνδρες, στρατιῶται.
- 43) Τελχίσι=βεζυρική ἔκθεσις.
- 44) Σαμπάν=μῆν τοῦ ἔτους.
- 45) Ζιλκαντέ=(ὁμοίως).
- 46) Μουτεβελῆς=ἐπίτροπος.
- 47) Νοῦρι Ὁσμανιγιέ=ἱερὸν τέμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ σουλτάνου Ἀχμέτ, διὰ τὸ ὅποιον εἰσεπράττετο φορολογία.
- 48) Ἰράδια=ἔσοδα.
- 49) Σπέντζα=φόρος καταναλώσεως κρέατος χοίρου.
- 50) Ταχσίλ=εἰσπραξις.
- 51) Μουκατᾶ ἰζιμή=ἔγγειος φορολογία.
- 52) Ρέσμι=φόρος.
- 53) Ντονοῦμ=στρέμμα.
- 54) Μουπαγιᾶ=ἐξαγορά.
- 55) Καλεντερχανέ=ἀρχιγραμματεία.
- 56) Ἰχσαριγιέ=δικαιώματα κλητῆρος.
- 57) Μηρί=Δημόσιον.
- 58) Ζαμπίτης=ἀξιωματικός.
- 59) Τεσριφιγιέ=ὑποδοχή.
- 60) Κονδουμιέ ἄρπᾶ=εἰσφορά κριθῆς.
- 61) Σαμάν ἄχτσεσί=εἰσφορά ἀχύρου (φορολ.).
- 62) Καϊδι=ἐγένετο ἐγγραφή, ἐσημειώθη.
- 63) Τεφτερχανές=Γενικὸν λογιστήριον.
- 64) Μπεντέλ=ἀντισηκώμα (φορολ.).
- 65) Μουμπαγιᾶ=ἐξαγορά.
- 66) Τελσίμι=ἐξόφλησις.

67) Ἰ ρ σ α λ ι γ ι ἐ=ἔμβασμα, χρηματικὴ ἀποστολή, προερχομένη ἐκ φορολογικῶν εἰσπράξεων.

68) Ν ο ζ ο ὐ λ ἄ χ τ σ ε σ ι=εἰσφορὰ προϊόντων παραγωγῆς.

69) Ἰ ζ τ α ρ ι γ ι ἐ=δικαίωμα ἀχύρου (φορολ.).

70) Τ ε σ ρ ι φ ι γ ι ἐ=ὑποδοχή (φορολ.)

71) Κ ο ν δ ο υ μ ι γ ι ἐ=χρηματικὸν ποσὸν προσφερόμενον κατὰ τὴν ἄφιξιν ἀνωτέρου ὑπαλλήλου.

72) Β ί γ λ α=παρατηρητήριον, ὕψωμα, ἀπὸ τὸ ὅποιον βλέπει κανεὶς εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Εἰς τὸ Ἁγιον Ὁρος ὑπάρχουν τὰ ὑψώματα τῆς Βίγλας.

73) Κ α ῖ δ ι=ἐγένετο ἐγγραφή, ἐσημειώθη.

74) Δ ι ἄ τ α=ἐντολή, διαταγή.

I. K. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ